

Digitalisering kan løse praksisutfordringer

Bruken av digitale verktøy i praksis gir flere fordeler. En av dem er økt forståelse av læringsutbyttene.

[Kristine Haddeland](#)

Førsteamanuensis

Fakultet for helse- og idrettsvitenskap, Universitetet i Agder

[Sykepleierutdanning](#)

[Samarbeid](#)

[Praksisstudie](#)

[Kvalitet](#)

Sykepleien 2023;111(91590):e-91590

DOI: [10.4220/Sykepleiens.2023.91590](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2023.91590)

Hovedbudskap

Det er behov for å utdanne flere sykepleiere. Vi trenger også å øke kvaliteten på veiledning og vurdering av sykepleierstudenter i praksis. Ny teknologi gir muligheter i utdanningen av sykepleiere, og digitale verktøy kan bidra til å løse praksisutfordringene.

Den nylig publiserte offentlige utredningen «Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste» (1) understreker behovet for å øke kapasiteten og kompetansen innen praksisveiledning i helseutdanningen.

Behovet for å øke kvaliteten på praksisveiledning og vurdering er også omtalt i Universitets- og høyskolerådets praksisprosjekt (2) og i rapporter fra Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – NOKUT (3). Å kvalitetssikre praksisveiledningen, i likhet med kvalitetssikring av annet innhold i studieplanen for sykepleierutdanning, er et viktig ansvar som universitetene og høyskolene har (1).

Det er flere utfordringer med praksisstudiene

Nylig kunne vi i Sykepleien lese om sykepleierstudent Hanne Klungervik, som mente at hun ikke ville være faglig kvalifisert som nyutdannet sykepleier på grunn av manglende læringsutbytte i praksisstudiene (4). En hovedutfordring med praksisstudiene er at det er begrenset kontakt og samarbeid mellom student, praksisveileder og praksislærer underveis i praksisperioden (3, 5, 6).

En annen utfordring er at ulikheten i praksisveiledernes veiledningskompetanse påvirker veiledningen, vurderingen og studentenes læringsutbytteopptak (3, 5, 6). Studier har vist at praksisveiledere er usikre i rollen som veiledere for sykepleierstudenter (7, 8).

Mange studenter får bestått kliniske praksisstudier, selv om de ikke har oppnådd forventet læringsutbytte.

I tillegg er praksisveiledernes mulighet til å gi løpende, målrettet veiledning og vurdering underveis i praksisperioder begrenset (9). Mange studenter får bestått kliniske praksisstudier, selv om de ikke har oppnådd forventet læringsutbytte (10).

Det har lenge vært utfordringer med å skaffe nok praksisplasser, noe som begrenser kapasiteten i sykepleierutdanningene. Vi ser en økt nasjonal satsing på fleksible og desentraliserte sykepleierutdanninger, og det anbefales at vekst i studieplasser bør legges til distriktene fremfor sentrale strøk (1). Digitale verktøy som støtte i veiledning og vurdering av studenter i praksisstudier kan bidra til å løse de nevnte praksisutfordringene.

Økt samarbeid er avgjørende

Digitalisering og ny teknologi gir flere muligheter i utdanningen av sykepleiere (1). Kunnskapsdepartementet oppfordrer til ytterligere bruk av digitale verktøy og fleksibilitet i høyere utdanning (11). En nylig publisert rapport (12) viser at bruk av digital teknologi førte til økt pedagogisk utvikling i praksisnære fag og økt tilgjengelighet i høyere utdanning.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) følger jevnlig med på digitaliseringen i høyere utdanning nasjonalt. Direktoratet har støttet flere samarbeidsprosjekter om utvikling og bruk av digitale verktøy i praksisstudier i sykepleierutdanning.

Eksempler på digitale verktøy som brukes i praksisstudier i sykepleierutdanning i Norge i dag, er *Technology Optimized Practice Process in Nursing* (TOPP-N) (13), Respons (14) og Elektronisk studentvurdering (ESV) (15). Alle er utviklet i et nært samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, praksisfelt og studenter.

Begrenset samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og praksisfeltet er en utfordring.

Både studenter, praksisveiledere og praksislærere forventes å sette seg inn i de beskrevne læringsutbyttene for sykepleierstudentenes ulike kliniske praksisstudier. Det er også forventet at veiledning og tilrettelegging for relevante læresituasjoner skjer i tett samarbeid (16).

Samarbeid og kommunikasjon mellom utdanningsinstitusjoner, praksisfelt og studenter er avgjørende for integrasjon og kvalitet i praksisstudier (1). Som beskrevet er begrenset kontakt og samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og praksisfeltet en kjent utfordring i praksisstudier (3, 5, 6).

Digitalisering gir forståelse av læringsutbyttene

Ved bruk av digitale verktøy som TOPP-N, Respons og ESV får både student, praksisveileder og praksislærer økt bevissthet og forståelse av læringsutbyttene. Årsaken er at praksisdokumenter er digitalt samlet og lett tilgjengelig for alle underveis i hele praksisperioden.

Det bidrar til at skriftlig dokumentasjon knyttet til veiledning og vurdering er flyttet fra private til åpne, felles samarbeidsverktøy som kan gi bedre kontinuitet og trygghet for alle.

Verktøyene kan også føre til at studenter, praksisveiledere og praksislærere i større grad er mer forberedt til de formelle vurderingssamtalene, noe som kan gi større grad av enighet med tanke på vurderingsgrunnlaget (17). Bruken av digitale verktøy i praksis har også vist seg å bidra til en mer standardisert og rettferdig vurdering (18).

Digitale verktøy legger til rette for løpende skriftlige tilbakemeldinger.

Sykepleierstudenter synes at konstruktive tilbakemeldinger øker kvaliteten på praksisstudiene (19). At digitale verktøy som TOPP-N, Respons og ESV legger til rette for løpende skriftlige tilbakemeldinger mellom student, praksisveileder og praksislærer, kan bidra til kvalitetssikring i praksisstudier. Kompetanseområder som bør følges ekstra opp, kan avdekkes tidligere.

Dokumentasjonen som det tilrettelegges for, er spesielt viktig dersom det blir gitt varsel om fare for ikke bestått praksis, studenten ikke får bestått praksisperioden, eller det er behov for å sende tvilmelding om studenten videre til skikkethetsvurdering. Skikkethetsvurdering er regulert i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning (20).

Studenter følges opp uavhengig av geografi

Fleksibilitet i utdanning er et nasjonalt satsingsområde (1, 21, 22). Det finnes mange – og etableres stadig flere – desentraliserte sykepleierutdanninger i Norge (1, 23).

Desentraliserte utdanninger krever kvalifiserte praksislærere, og de kan være utfordrende å rekruttere i distriktene.

Praksislærernes reisetid til praksisstedet tar også mye tid som i stedet kunne vært brukt til dialog om utfordrende situasjoner i praksisveiledningen (17).

Ved bruk av digitale verktøy i praksisstudier blir veiledning, vurdering og kommunikasjon løsrevet fra tid og sted, og praksislærere kan følge opp studenter uavhengig av fysisk plassering (6). Det betyr blant annet at praksisplasser fra et større geografisk område kan benyttes. At mangel på lokale praksisplasser begrenser den nåværende utdanningskapasiteten, er en kjent praksisutfordring.

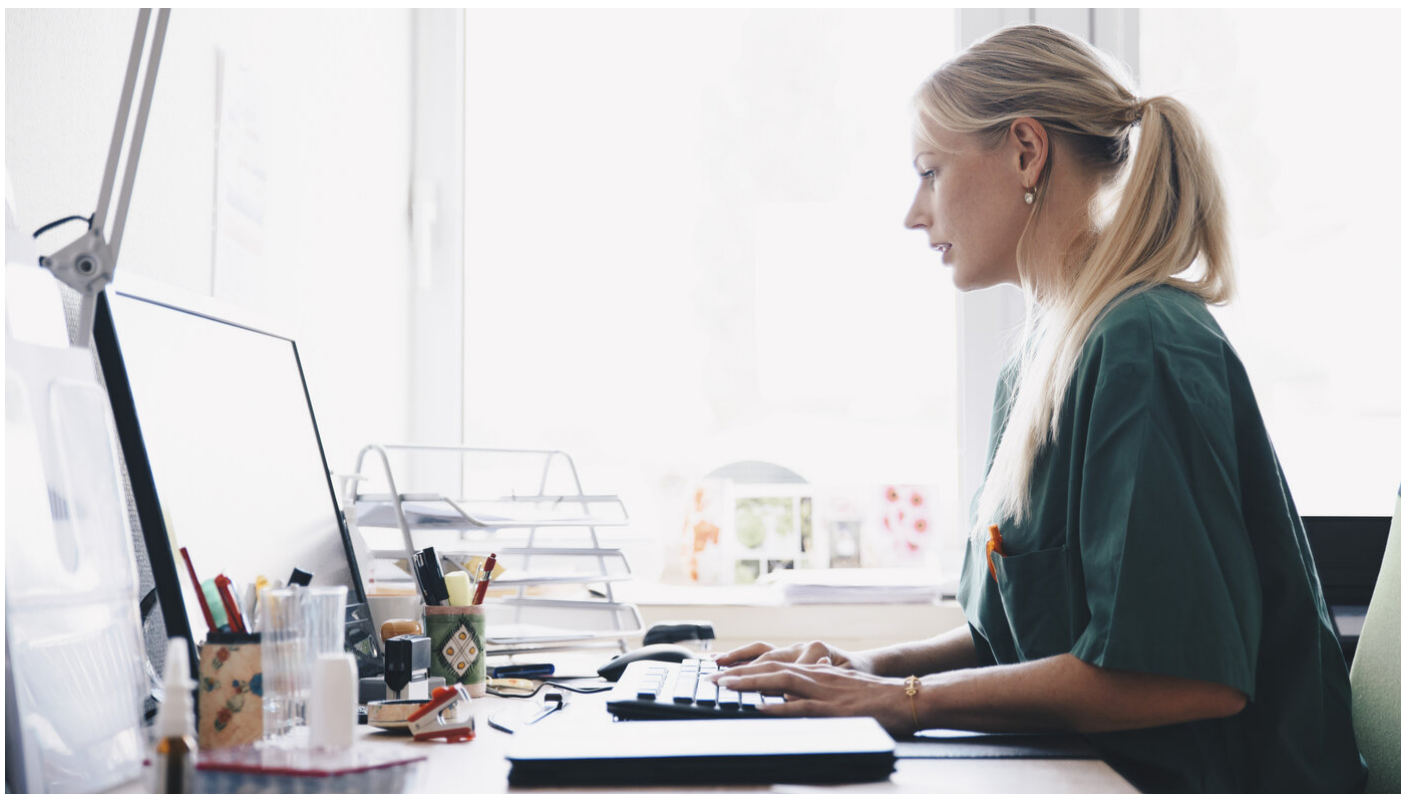
Å sikre at praksisveiledere har formell veilederkompetanse, bør prioriteres.

Det er nødvendig å bruke gode digitale verktøy i samarbeidet om praksisveiledning og vurdering av sykepleierstudenter. Digitale verktøy kan erstatte fysiske møter i praksis etter ønske og behov, men det er ikke et mål i seg selv. Avansert teknologi kan ikke erstatte den gode dialogen i praksisveiledningen som skjer fysisk i praksisfellesskapet.

Å sikre at praksisveiledere har formell veilederkompetanse, bør prioriteres (1, 2, 24). Universitets- og høgskolerådet har utviklet veiledende retningslinjer for hvilken sluttkompetanse en veilederutdanning for praksisveiledere i sykepleie bør gi (25).

Digitale verktøy er dynamiske og krever videreutvikling og vedlikehold. En stor takk rettes til mine kolleger i nasjonalt samarbeidsforum for digitale verktøy til bruk i praksisstudier. I samarbeidsforumet deler vi erfaringer og diskuterer muligheter for en felles digital plattform til bruk i praksisstudier i sykepleierutdanning i Norge.

Forfatteren oppgir ingen interessekonflikter.

LÆRERIKT: En ny rapport viser at digital teknologi fører til økt pedagogisk utvikling i praksisnære fag som sykepleie....

LES MER ▾

1. NOU 2023: 4. Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet; 2023. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-4/id2961552/> (nedlastet 05.02.2023).
2. Universitets- og høyskolerådet. Kvalitet i praksisstudiene i helse- og sosialfaglig høyere utdanning: PRAKSISPROSJEKTET. Oslo: Universitets- og høyskolerådet; 2016. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/86921e6e6f4c45d9a2f67fda3e6eae08/praksisprosjektet-sluttrapport.pdf> (nedlastet 05.03.2023).
3. Helseth IA, Lid SE, Kristiansen E, Fetscher E, Karlsen HJ, Skeidsvoll KJ, et al. Kvalitet i praksis – utfordringer og muligheter. Samlerapport basert på kartleggingsfasen av prosjektet Operasjon praksis 2018–2020. Oslo: NOKUT; 2019. Tilgjengelig fra: https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2019/kvalitet-i-praksis-utfordringer-og-muligheter_16-2019.pdf (nedlastet 05.02.2023).
4. Klungervik H. Som nyutdannet sykepleier vil jeg ikke være faglig kvalifisert. Oslo: Sykepleien; 2022. Tilgjengelig fra: <https://sykepleien.no/meninger/2022/12/som-nyutdannet-sykepleier-vil-jeg-ikke-vaere-faglig-kvalifisert-skriver-hanne> (nedlastet 05.02.2023).
5. Nes AAG, Zlamal J, Linnerud SCW, Steindal SA, Solberg MTA. Technology-supported guidance model to increase the flexibility, quality, and efficiency of nursing education in clinical practice in Norway: Development study of the TOPP-N application prototyp. JMIR Hum Factors. 2023;10:e44101. DOI: [10.2196/44101](https://doi.org/10.2196/44101)
6. Haddeland K, Nes A. En ny app kan forenkle studentveiledning i praksisstudier. Sykepleien. 2022;110(88092):e-88092. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2022.88092](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2022.88092)
7. Aigeltinger E, Haugan G, Sørlie V. Utfordringer med å veilede sykepleierstudenter i praksisstudier. Sykepleien Forskning. 2012;7(2):160–6. DOI: [10.4220/sykepleienf.2012.0084](https://doi.org/10.4220/sykepleienf.2012.0084)
8. McClure E, Black L. The role of the clinical preceptor: an integrative literature review. J Nurs Educ. 2013;52(6):335–341. DOI: [10.3928/01484834-20130430-02](https://doi.org/10.3928/01484834-20130430-02)
9. Kydland AG, Struksnes S, Nordhagen SS, Solbakken FM, Rustad I, Høvik M. Elektronisk vurdering er effektivt for studenter i praksisstudier. Sykepleien. 2020;108(80494):e-80494. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2020.80494](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2020.80494)
10. Hauge KW, Brask OD, Bachmann L, Bakken H, Bergum IE, Grønvik CKU, et al. Lar praksisveiledere sykepleierstudenter bestå praksisstudier uten oppnådd læringsutbytte? Klinisk Sygepleje. 2019;33(1):23–39. DOI: [10.18261/issn.1903-2285-2019-01-03](https://doi.org/10.18261/issn.1903-2285-2019-01-03)
11. Kunnskapsdepartementet. Tilstandsrapport: Høyere utdanning. Oslo: Kunnskapsdepartementet; 2018. Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/eb4e02ae65134e42bba060e879536675/tilstandsrapport_2018_trykkefil2.pdf (nedlastet 05.02.2023).

12. Korseberg L, Svartefoss SL, Bergene AC, Hovdhaugen E. Pedagogisk bruk av digital teknologi i høyere utdanning. Oslo: NIFU; 2022. Tilgjengelig fra: <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/2838067/NIFURapport2022-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (nedlastet 05.02.2023).
13. Lovisenberg diakonale høgskole og Universitetet i Agder. Hvordan komme i gang med TOPP-N. Tilgjengelig fra: <https://uia.toppn.no/> (nedlastet 05.02.2023).
14. UiT Norges arktiske universitet, VID vitenskapelige høgskole, Høgskolen i Østfold og Universitetet i Sørøst-Norge. Slik bruker du Respons. Tilgjengelig fra: <https://www.responssykepleie.no/> (nedlastet 05.02.2023).
15. NTNU, Høgskolen i Innlandet og Sykehuset Innlandet. ESV Elektronisk Studentvurdering. Tilgjengelig fra: <https://www.esvdemo.no/> (nedlastet 05.02.2023).
16. Malones BD, Bergum IE, Inderhaug H, Mongstad W, Eines TF. Årsaker praksisveiledere oppgir for å vurdere og stryke sykepleierstudenter i deres kliniske praksis. Nordisk Tidsskrift for Helseforskning. 2022;18(2):1-14. DOI: [10.7557/14.5544](https://doi.org/10.7557/14.5544).
17. Nordhagen SS, Kydland AG, Solbakken F-M, Rustad I, Høvik M, Struksnes S. Elektronisk studentvurdering i praksisstudier. Fremmer det kvalitet og effektivitet? Uniped. 2021;44(1):75-89. DOI: [10.18261/issn.1893-8981-2021-01-07](https://doi.org/10.18261/issn.1893-8981-2021-01-07)
18. Amsrud KE, Skaug E-A, Saunes J, Undheim L-T, Lyberg A. Sykepleierstudenters erfaringer med Respons – et nytt lærings- og vurderingsverktøy i praksisstudier. Nordisk Tidsskrift for Helseforskning. 2021;1(17):1-19. DOI: [10.7557/14.5620](https://doi.org/10.7557/14.5620)
19. Ivarjord L, Kitzmüller G. Veiledning av sykepleierstudenter i klinisk praksis – hva anser sykepleiere som viktig i utøvelsen av veilederrollen? Nordisk Sygeplejeforskning. 2019;9(1):6-19. DOI: [10.18261/issn.1892-2686-2019-01-02](https://doi.org/10.18261/issn.1892-2686-2019-01-02)
20. Forskrift 30. juni 2006 nr. 859 om skikkethetsvurdering i høyere utdanning. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-30-859> (nedlastet 05.02.2023).
21. Kunnskapsdepartementet. Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren 2021-2025. Oslo: Kunnskapsdepartementet; 2021. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/c151afba427f446b8aa44aa1a673e6d6/no/pdfs/kd-strategi-digital-omstilling.pdf> (nedlastet 05.02.2023).
22. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. Handlingsplan for digital omstilling i høyere utdanning og forskning. Oslo: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse; 2022. Tilgjengelig fra: <https://hkdir.no/vaare-tenester/handlingsplan-for-digital-omstilling-i-hoeyere-utdanning-og-forskning> (nedlastet 05.02.2023).
23. Eide H, Li R, Brembo EA, Gladhus L, Heyn LG, Hvalvik S, et al. Ny, fleksibel sykepleierutdanning kan tas i distriktet. Sykepleien. 2023;111(90974):e-90974. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2023.90974](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2023.90974)
24. Haddeland K, Slettebø Å, Koch TB. Slik ble en ny utdanning i praksisveiledning planlagt og gjennomført. Sykepleien. 2022;110(90306):e-90306. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2022.90306](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2022.90306)
25. Universitets- og høyskolerådet. Veiledende retningslinjer for utdanning og kompetansevurdering av praksisveiledere i helse- og velferdstjenestene. Oslo: Universitets- og høyskolerådet; 2018. Tilgjengelig fra: https://www.uhr.no/_f/p1/i6d7c80b4-ff82-4c28-a7b2-47d2ea3d438d/ny_nettsversjon_veiledende_nasjonale_retningslinjer_for_praksisveilederutdanning_kvav_til_praksisveilederes_kompete (nedlastet 05.02.2023).